

Afwijken van het verbod op het gebruik van pesticiden op terreinen?

Richtlijnen voor de opmaak van een afwijkingsaanvraag

versie – 24 februari 2014

Dit document wordt regelmatig geactualiseerd.

Inhoudstafel

1 Inleiding	3
2 Type 1-afwijkingen: plagen met impact op volksgezondheid, biodiversiteit en veiligheid	5
2.1 Situering	5
2.2 Procedure 1 - Lijst met globale afwijkingen	6
2.3 Procedure 2 - Acut gevaar	8
2.4 Procedure 3 - Probleemsoort of veiligheidsprobleem	9
3 Type 2- afwijkingen: onevenredig hoge kost	10
3.1 Situering	10
3.2 Procedure 4 - Omvormingsprogramma.....	11
3.3 Samenstellen van een aanvraag omvormingsprogramma	14
3.4 Procedure 5 - Specifiek probleemterrein.....	19
4 Beslisboom	21
5 Bijlagen	22
5.1 Lijst met globale afwijkingen voor het jaar 2015 inclusief randvoorwaarden en methoden	22
5.2 Wetgeving samengevat.....	26

1 Inleiding

Om de volksgezondheid en het milieu te beschermen geldt als doelstelling geen pesticiden te gebruiken bij het beheer en onderhoud van terreinen. Het gebruik ervan kan voorkomen worden door een goed ontwerp van het terrein. Indien toch bestrijding nodig is, bestaan er alternatieve bestrijdingsmethoden. Slechts in allerlaatste instantie mogen pesticiden gebruikt worden, en dan die pesticiden met het minste risico op mens en milieu.

Een verbod op het gebruik van pesticiden geldt vanaf 1 januari 2015 voor alle openbare diensten. Een openbare dienst is een dienst uitgevoerd door een rechtspersoon, in het kader van een taak van algemeen belang. Alle terreinen van een openbaar bestuur vallen onder de verbodsbepaling. Voor de andere niet-land- en tuinbouwactiviteiten geldt een verbod voor twee terreintypes: op de berm en 6 meter langs oppervlaktewater.

Een overzicht van de relevante wetgeving is opgenomen in de bijlage Wetgeving samengevat. Meer over welke wetgeving geldt voor welk terrein, vindt u op <http://www.zonderisgezonder.be/archief/wetgeving/decreten-en-besluiten>.

Van het verbod op het gebruik kan afgeweken worden in specifieke omstandigheden en onder specifieke voorwaarden.

De krijtlijnen om af te wijken van het verbod werden vastgelegd in de consultatieronde horend bij de opmaak van het decreet en het besluit duurzaam gebruik pesticiden en is opgenomen in de reguleringssimpactanalyse (RIA): *De doelstelling is om slechts in uitzonderlijke omstandigheden afwijkingen toe te staan.*

Dit komt ook overeen met de doelstelling vastgelegd in artikel 5 van het decreet duurzaam gebruik pesticiden. Die doelstelling is het beschermen van de menselijke gezondheid en het leefmilieu tegen de risico's die met het gebruik van pesticiden kunnen samenhangen.

Het bestrijden zonder pesticiden moet bevorderd worden en met de volgende hiërarchie:

1. voorkomen van het gebruik van pesticiden;
2. gebruik van alternatieve bestrijdingswijzen;
3. de inzet van chemische middelen zo uitvoeren met het minste risico voor mens en leefmilieu.

Dit document geeft een overzicht van de verschillende afwijkingsaanvragen die ingediend kunnen worden en van de inhoud van elk soort afwijkingsaanvraag.

Om af te wijken van het verbod zijn twee types afwijkingen opgenomen in de regelgeving.

Type 1-afwijkingen zijn gebonden aan plagen die een gevaar inhouden én situatie met een ernstige bedreiging voor de veiligheid. De type 2-afwijking is gelinkt aan onevenredig hoge kosten voor het alternatieve beheer.

In drinkwaterbeschermingszones en in afgebakende oeverzone is enkel een type 1-afwijking mogelijk.

In totaal zijn er vijf procedures:

- Type 1-afwijking
 - o Procedure 1 - Lijst met globale afwijkingen;
 - o Procedure 2 - Acuut gevaar;
 - o Procedure 3 - Probleemsoort of veiligheidsprobleem;
- Type 2-afwijking
 - o Procedure 4 - Omvormingsprogramma;
 - o Procedure 5 - Specifiek probleemterrein.

De Beslisboom leidt u naar de juiste procedure en het type afwijkingsdossier dat u moet indienen.

In principe geldt een afwijking voor één jaar, behalve voor de Procedure 4 - Omvormingsprogramma. Als dit afwijkingsdossier voldoende onderbouwd wordt, kan voor drie jaar een afwijking voor specifieke terreinen verkregen worden.

Vragen

Pesticidenreductie

Tel: 02 553 21 66

pesticidenreductie@vmm.be

Verloop van een afwijkingsaanvraag

Het verloop van een afwijkingsaanvraag bestaat steeds uit vijf stappen.

Stap 1. U hebt een probleemplant(en), -dier(en), -terrein(en), waarvoor conform de doelstelling van het decreet en volgens de richtlijnen een afwijking kan ingediend worden. U maakt een dossier op.

Stap 2. U dient het dossier in bij de VMM.

Stap 3. De VMM behandelt uw dossier en kan bijkomende info opvragen.

Stap 4. De VMM keurt uw aanvraag om pesticiden te gebruiken goed, geeft randvoorwaarden op voor het gebruik of keurt af.

Stap 5. U houdt de gebruiksgegevens bij.

2 Type 1-afwijkingen: plagen met impact op volksgezondheid, biodiversiteit en veiligheid

2.1 Situering

Onder type 1-afwijkingen vallen volgende situaties, die verwoord zijn in artikel 7§1, eerste lid van het decreet duurzaam gebruik van pesticiden.

In situaties waarvoor nog geen afdoende, niet-chemische bestrijdingswijze voorhanden is bij

- a) plagen die een gevaar inhouden voor de mens inzake volksgezondheid of hygiëne;
- b) plagen die een gevaar inhouden voor het milieu, de biodiversiteit of het vee;
- c) situaties die een ernstige bedreiging vormen of kunnen vormen voor de veiligheid van de mens.

Meer uitleg

Chemische bestrijdingswijzen omvatten alle bestrijdingswijzen waarbij pesticiden toegepast worden.

Niet-chemische bestrijdingswijzen omvatten de alternatieve technieken of methoden. Die omvatten de thermische en mechanische technieken.

Thermische technieken zijn methoden die plantenweefsels direct of indirect verhitten. De temperatuur moet boven de 58 °C liggen.

Voorbeelden van thermische methoden zijn:

- hete vlam;
- hete lucht;
- heet water;
- stoom;
- infraroodstralen;
- microgolven;
- ultravioletstralen;
- laser.

Mechanisch bestrijden betekent dat de planten afgesneden of losgerukt worden.

Voorbeelden van mechanische methoden zijn:

- vegen;
- borstelen;
- maaien;
- waterstralen.

In het besluit duurzaam gebruik pesticiden zijn in artikel 5 drie procedures opgenomen om af te wijken van het verbod om bovenstaande redenen.

Dit zijn:

- Lijst met globale afwijkingen: Procedure 1;
- Acut gevaar: Procedure 2;
- Andere: Procedure 3 - Probleemsoort of veiligheidsprobleem.

Voor terreinen die gelegen zijn in beschermingszones voor grondwaterwingebieden of voor terreinen die gelegen zijn in oeverzones is een type 1-afwijking de enige mogelijkheid om af te wijken van het verbod.

Die verschillende procedures worden verder besproken.

2.2 Procedure 1 - Lijst met globale afwijkingen

De lijst bevat waar en onder welke randvoorwaarden bepaalde pesticiden gebruikt mogen worden zonder een specifieke afwijkingsaanvraag te moeten indienen.

Per soort is een pragmatische aanpak opgenomen om het probleem aan te pakken. Meestal is dit een geïntegreerde aanpak waarbij alternatieve methoden aangevuld worden met in een bepaalde fase / stadium het gebruik van pesticiden.

OPGELET

Houd rekening met de randvoorwaarden die opgenomen zijn in de fiches te vinden in de Lijst met globale afwijkingen voor het jaar 2015 inclusief randvoorwaarden en methoden.

Indien u wel de soort terug vindt, maar onder andere randvoorwaarden wilt behandelen, valt u onder Procedure 3 - Probleemsoort of veiligheidsprobleem.

Voor 2015 bevat deze lijst:

1. drie planten en twee dieren die onder specifieke omstandigheden chemisch bestreden mogen worden;
2. de mogelijkheid om een pesticide te gebruiken met als werkzame stof een micro-organisme zoals een bacterie, ...

De **Amerikaanse vogelkers** en **Japanse duizendknoop** zijn gelinkt aan een bekende *plaag die een gevaar inhoudt voor de biodiversiteit*.

De **reuzenberenklauw** en **nesten van kolonievormende wespen** zijn gelinkt aan een *plaag die een gevaar inhoudt voor de mens inzake volksgezondheid*.

Voor de bestrijding van de **bruine rat** kan zowel *de plaag die een gevaar inhoudt voor de volksgezondheid als een situatie die een ernstige bedreiging vormt of kan vormen voor de veiligheid van de mens* een impact hebben.

De laatste globale afwijking van de lijst betreft **pesticiden met als werkzame stof een micro-organisme**. Dit micro-organisme schaadt het doelwitorganisme. Voor zover bekend vormen deze organismen geen bedreiging voor milieu noch voor volksgezondheid. Hoewel ze volgens de wettelijke definitie onder de noemer pesticiden vervat zitten, kunnen ze gezien worden als een vorm van 'biologische bestrijding'.

Meer uitleg

Voor 2015 wordt de lijst bewust beperkt gehouden:

- er is onvoldoende kennis om te besluiten dat er ook voor andere planten / dieren geen goede alternatieven zijn;
- tijdens de overlegmomenten is duidelijk gebleken dat er met 'de lijst' zorgzaam moet omgesprongen worden;
- de probleemsoorten zijn relevant voor het hele Vlaamse grondgebied;
- via de afwijkingsdossiers die ingediend worden via Procedure 3 - Probleemsoort of veiligheidsprobleem wordt er bijkomende kennis opgebouwd en informatie verzameld over probleemsoorten.

Verloop van de afwijkingsaanvraag - Procedure 1

Stap 1. U hebt een probleem met een ongewenste plant of dier dat niet op een alternatieve manier te bestrijden is.

U kijkt na of de soort die u wil bestrijden voorkomt op de lijst met globale afwijkingen en of u het product kunt gebruiken zoals bepaald in de randvoorwaarden.

Die lijst vindt u als bijlage 1: Lijst met globale afwijkingen voor het jaar 2015 inclusief randvoorwaarden en methoden.

Stap 2. Indienen van een afwijkingsdossier is niet nodig.

Stap 3. Onderzoek van de mogelijke impact van het gebruik en de afweging gebeurde vooraf.

Stap 4. U gebruikt het product zoals bepaald in de randvoorwaarden.

Stap 5. U houdt de gebruikte hoeveelheden bij gedurende de volgende 5 jaar.

Extra voor de Vlaamse overheidsinstellingen en lokale besturen:

Rapporteer voor 1 april van het volgende jaar via de online inventaris. In de online inventaris wordt het afwijkingsnummer gemeld dat te vinden is op de globale afwijkingslijst onder de vorm GL"jaar"-xx.

2.3 Procedure 2 - Acuut gevaar

Het acuut gevaar is gelinkt aan een soort. Deze procedure is van toepassing als er een acuut gevaar is voor de volksgezondheid of voor de veiligheid.

Een uitzondering voor het gebruik van pesticiden via deze procedure is vrij uitzonderlijk. Bij navraag is er geen voorbeeld van een acuut gevaar gevonden. Mogelijk kan het gaan om maatregelen die verspreiding van epidemieën helpen voorkomen.

Verloop van de afwijkingsaanvraag - Procedure 2

Stap 1. U hebt een probleem dat een acuut gevaar inhoudt voor de volksgezondheid of de veiligheid van de mens.

U contacteert bij voorkeur een expert ter zake die u adviseert over hoe u het probleem kunt aanpakken.

U gaat na of chemische bestrijding de enige haalbare oplossing is.

Stap 2. U kunt op elk moment een dossier indienen.

Stuur een mail met "Afwijking P2 - Acuut gevaar - 'naam aanvrager'" als onderwerp naar pesticidenreductie@vmm.be met het afwijkingsdossier als bijlage.

De afwijkingsaanvraag bevat volgende gegevens die u invult in het sjabloon dat te vinden is op de website via <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod>:

1. waarom het gebruik van pesticiden nodig is;
2. een korte omschrijving waarom geen niet-chemische bestrijdingsmethodes kunnen worden gebruikt;
3. het voorgestelde product met het erkenningsnummer of toelatingsnummer, de dosis en de omvang van het gebruik in tijd en ruimte;
4. de gebruikswijze, met inbegrip van het maximumgebruik;
5. de handtekening van de verantwoordelijke

Scan het ingevulde document in en stuur dit document door als PDF.

Voeg eventueel foto's toe die de problematiek schetsen.

Stap 3. De VMM behandelt uw dossier. In deze periode kan de dossierbehandelaar u contacteren voor verduidelijking.

Stap 4. U wacht 24 uur.

Twee mogelijkheden:

1. u krijgt geen reactie op uw verzonden mail binnen de 24 uur en mag het product gebruiken;
2. u krijgt wél een reactie op uw verzonden mail:
 - a. u mag het product gebruiken;
 - b. u mag het product gebruiken met een aantal randvoorwaarden;
 - c. u krijgt een alternatief voorstel om het probleem te bestrijden.

U krijgt een afwijkingsnummer toegekend.

Stap 5. U houdt de gebruikte hoeveelheden bij gedurende de volgende 5 jaar.

Extra voor de Vlaamse overheidsinstellingen en lokale besturen:

Rapporteer vóór 1 april van het volgende jaar via de online inventaris. In de online inventaris wordt het afwijkingsnummer gemeld.

2.4 Procedure 3 - Probleemsoort of veiligheidsprobleem

De lijst met globale afwijkingen is bewust beperkt gehouden. Het is niet ondenkbaar dat soorten die niet in de lijst voorkomen in bepaalde omstandigheden niet alternatief te bestrijden zijn. Als deze situatie zich voordoet én er is een probleem van plaag of veiligheid, dan kan een afwijkingsaanvraag worden ingediend volgens deze procedure.

Verloop van de afwijkingsaanvraag - Procedure 3

Stap 1. In overleg met de verschillende diensten en experts maakt u het dossier op.

Deze afwijkingsaanvraag moet goedgekeurd worden door de bevoegde verantwoordelijke of officiële vertegenwoordiger. Voorbeelden zijn voor de gemeente: het college van burgemeester en schepenen; voor een agentschap: de Administrateur generaal.

Stap 2. U kunt op elk moment een dossier indienen.

Stuur een mail met "Afwijking P3 - Probleemsoort of veiligheidsprobleem- 'naam aanvrager'" als onderwerp naar pesticidenreductie@vmm.be met het afwijkingsdossier als bijlage.

De afwijkingsaanvraag bevat volgende gegevens die u invult in het sjabloon dat te vinden is op de website via <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod>.

1. waarom het gebruik van pesticiden nodig is;
2. waarom er geen niet-chemische bestrijdingsmethodes kunnen worden gebruikt (uitgebreid);
3. welk product zal worden gebruikt met het erkenningsnummer of toelatingsnummer, de dosis en de omvang van het gebruik in tijd en ruimte;
4. de gebruikswijze, met inbegrip van het maximumgebruik.
5. de handtekening van de bevoegde verantwoordelijke.

Scan het ingevulde document in en stuur dit document door als PDF.

Voeg foto's toe die de problematiek schetsen.

Stap 3. De VMM behandelt uw dossier. In deze periode kan de dossierbehandelaar u contacteren voor verduidelijking, voor het aanleveren van bijkomende info of voor een overleg.

De gevraagde bijkomende info stuurt u via mail naar pesticidenreductie@vmm.be met als onderwerp: "Afwijking P3 - Probleemsoort of veiligheidsprobleem- 'naam aanvrager' - bijkomende info". Duidelijke verwijzing naar het dossier is noodzakelijk om dit administratief op te kunnen volgen.

Stap 4. U wacht vooraleer u chemisch gaat bestrijden totdat u hiervoor bevestiging hebt ontvangen van de VMM. De uitspraak gebeurt uiterlijk 3 maanden na indienen van het afwijkingsdossier.

U krijgt een afwijkingsnummer toegekend. U houdt rekening met de randvoorwaarden.

Stap 5. U houdt de gebruikte hoeveelheden bij gedurende de volgende 5 jaar.

Extra voor de Vlaamse overheidsinstellingen en lokale besturen:

Rapporteer vóór 1 april van het volgende jaar via de online inventaris. In de online inventaris wordt het afwijkingsnummer gemeld.

3 Type 2-afwijkingen: onevenredig hoge kost

3.1 Situering

Als het pesticidenvrij beheer van een terrein onevenredig hoge kosten met zich meebrengt, kan een afwijking van het verbod verkregen worden via artikel 7§2, tweede lid van het decreet duurzaam gebruik van pesticiden.

Een type 2-afwijking geldt als een probleemterrein wél pesticidenvrij te beheren is, maar dit onevenredig hoge kosten met zich meebrengt. Het spreekt voor zich dat de kosten moeten aangetoond worden en moeten vergeleken worden met de kosten voor een alternatief beheer.

Bij deze type 2-afwijkingen is het reguliere onderhoud onevenredig duur.

Als er een probleemsoort of een probleemsituatie met een impact op de veiligheid aangepakt moet worden en dit gaat niet met alternatieve middelen, dan kan een type 1-afwijking verkregen worden.

In het besluit duurzaam gebruik pesticiden zijn in artikel 6 twee procedures opgenomen om af te wijken van het verbod voor bovenstaande redenen:

1. via het indienen van een omvormingsprogramma;
2. via een specifieke aanvraag voor probleemterreinen of -situaties

Deze twee procedures worden verder besproken:

- Procedure 4 - Omvormingsprogramma;
- Procedure 5 - Specifiek probleemterrein.

OPGELET

Voor terreinen die gelegen zijn in beschermingszones voor grondwaterwingebieden of voor terreinen die gelegen zijn in afgebakende oeverzones is een type 1-afwijking de enige mogelijkheid om af te wijken van het verbod.

3.2 Procedure 4 - Omvormingsprogramma

Via een goedgekeurd omvormingsprogramma is het mogelijk om nog beperkt pesticiden te gebruiken op die terreinen waarvoor investeringen gepland zijn. Die investeringen moeten er voor zorgen dat deze terreinen op een efficiënte manier pesticidenvrij te beheren zijn.

Dit omvormingsprogramma richt zich vooral naar de openbare besturen die een verbod hebben op het gebruik van pesticiden vanaf 1 januari 2015. Het omvormingsprogramma bouwt verder op de instrumenten van het pesticidenreductiebesluit: het derde actieprogramma (opdeling in locatietype 1, 2 en 3) en de plaatsen waar de pesticidentoets werd toegepast.

Timing

Het omvormingsprogramma geeft de mogelijkheid om een afwijking van het verbod te krijgen voor een periode van drie jaar. Dit in afwachting dat deze terreinen heraangelegd en dus omgevormd worden. Na deze drie jaar kan, in uitzonderlijke omstandigheden, opnieuw een omvormingsprogramma worden ingediend met geactualiseerde gegevens.

Voor bepaalde besturen is een cyclus van drie jaar niet in het beleid in te passen. Als slechts een engagement voor één jaar kan aangegaan worden, kan het omvormingsprogramma ook maar voor één jaar goedgekeurd worden. Een geactualiseerde versie van het omvormingsprogramma wordt ingediend wanneer het areaal wordt uitgebreid door bijvoorbeeld het verwerven van een terrein waar een afwijking van het verbod past binnen de krijtlijnen van een omvormingsprogramma.

De deadline voor het indienen van het omvormingsprogramma is 1 april 2014.
Ontbrekende informatie kan aangeleverd worden tot 15 juli 2014.

Onevenredig hoge kost

Om een afwijkingsaanvraag wegens onevenredig hoge kost goed te kunnen evalueren en beoordelen, zijn volgende principes vastgelegd.

1. De aanvrager moet kunnen aantonen dat ook in de vorige jaren al gewerkt werd aan een vermindering van het pesticidengebruik en meer bepaald aan het omvormen van terreinen om die efficiënt pesticidenvrij te beheren.
2. Het dossier moet een duidelijk engagement bevatten om in een beperkte tijdsperiode tot een daling in pesticidengebruik te komen.
3. De onevenredig hoge kosten worden bewezen door ze te vergelijken met:
 - a) het investeringsbudget van de terreinbeheerder voor groen en wegen;
 - b) het budget voor het onderhoud van groen en wegen van de terreinbeheerder;
 - c) de reële kost van het alternatieve beheer t.o.v. het chemische beheer.

Aandachtspunten bij het samenstellen van een aanvraag voor een omvormingsprogramma

Om de onevenredig hoge kost te kunnen onderbouwen, is een inventaris van de terreinen nodig, het budget van de investering en het budget voor onderhoud opgedeeld in groen en wegen.

Tips

1. Neem bij de terreinen waarvoor u een afwijking wenst van het verbod **geen** terreinen op waar:
a) alternatief beheer kan zonder onevenredig hoge kost zoals in groenzones en op kleine terreinen;
b) het alternatieve beheer moet¹ worden toegepast zoals in drinkwaterbeschermingsgebied, langs water, ...

2. Verzeker een wezenlijke afname van het pesticidengebruik.

3. Zorg voor een duidelijke inzet op alternatief onderhoud.

In de beschermingszones grondwaterwinning is geen type 2-afwijking mogelijk.

In de grondwaterbeschermingszones geldt een verbod op het gebruik van pesticiden. De kaart is raadpleegbaar via <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/3waterwingebieden.html>. Terreinen die binnen deze beschermingszone liggen moet u vanaf 1 januari 2015 sowieso pesticidenvrij beheren. Ze kunnen geen deel uitmaken van een omvormingsprogramma. Voor specifieke problemen met soorten kan een afwijking op het verbod verkregen worden via een type 1-afwijking.

Tussen de periode van 1 juli 2009 en 1 januari 2015 heeft het openbaar bestuur verschillende terreinen (her-)aangelegd en aangepast aan een efficiënt pesticidenvrij beheer door het toepassen van de pesticidentoets. Deze (her-)aangelegde locaties kunnen dus geen deel uitmaken van de om te vormen terreinen, want hierop is de pesticidentoets toegepast.

Hoe u een omvormingsprogramma samenstelt, is uitgebreid beschreven in 3.3. Samenstellen van een aanvraag omvormingsprogramma.

¹ *Wetgeving verbod gebruik pesticiden

Besluit bescherming grondwaterwinnings	<i>Verbod op terreinen gelegen in de beschermingszones grondwaterwinning voor de productie van drinkwater</i>
Bermbesluit en besluit duurzaam gebruik pesticiden	<i>Verbod op bermen langs wegen en spoorwegen</i>
Besluit duurzaam gebruik pesticiden	<i>Verbod op minder dan 6 meter langs het oppervlaktewater</i>

Verloop van de afwijkingsaanvraag - Procedure 4

Stap 1. U maakt een omvormingsprogramma op in overleg met de verschillende diensten.

Meer over de informatie die u moet aanleveren voor dit omvormingsprogramma vindt u in Samenstellen van een aanvraag omvormingsprogramma.

Dit omvormingsprogramma moet bekrachtigd worden door de bestuurlijke verantwoordelijke of officiële vertegenwoordiger. Voorbeelden zijn voor de gemeente: het College van Burgemeester en Schepenen; voor een agentschap: de Administrateur generaal.

Stap 2. Dossier indienen via mail vóór 1 april 2014.

Stuur een mail met als onderwerp "Afwijking P4 - Omvorming - 'naam instantie' - volledig/onvolledig" naar pesticidenreductie@vmm.be met het afwijkingsdossier in bijlage.

Het afwijkingsdossier bestaat uit twee delen:

1. het formulier met de noodzakelijke administratieve gegevens, de samenvatting van de aanvraag en de handtekening van de officiële vertegenwoordiger van de instantie;
2. de inhoudelijke onderbouwing van het dossier;
 - a) via het ingevulde Excel-sjabloon;
 - b) met kaart(en) met inkleuring van de terreinen waar een verbod geldt na 1 januari 2015 en waar u nog pleksgewijs pesticiden wenst te gebruiken.

Alle noodzakelijke formulieren vindt u op de website via <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod>.

Onvolledige dossiers kunnen aangevuld worden tot 15 juli 2014.

Stuur een tweede mail met als onderwerp "Afwijking P4 - Omvorming - 'naam instantie' volledig" naar pesticidenreductie@vmm.be en het volledige dossier in bijlage.

Stap 3. De VMM behandelt uw dossier. In deze periode kan de dossierbehandelaar u contacteren voor verduidelijking, het aanleveren van bijkomende info of voor een overleg.

De gevraagde bijkomende info stuurt u via mail naar pesticidenreductie@vmm.be met als onderwerp: "Afwijking P4 - Omvorming - 'naam instantie' - bijkomende info". Duidelijke verwijzing naar het dossier is noodzakelijk om dit administratief op te kunnen volgen.

Stap 4. Vóór 1 oktober 2014 komt de reactie van de VMM. De afwijking geldt voor de volgende 3 jaar: 2015-2017. Indien geen meerjarenprogramma opgemaakt kan worden, kan slechts een afwijking voor een jaar verkregen worden.

U ontvangt een afwijkingsnummer.

Stap 5. U houdt de gebruikte hoeveelheden per locatie bij gedurende de volgende 5 jaar.

Extra voor de Vlaamse overheidsinstellingen en lokale besturen:

Rapporteer vóór 1 april van het volgende jaar via de online inventaris. In de online inventaris wordt per locatie gerapporteerd. Per locatie geeft u ook het afwijkingsnummer en het volgnummer.

Opgelet: de gegevens uit het Excel-sjabloon hebt u nodig om te rapporteren.

3.3 Samenstellen van een aanvraag omvormingsprogramma

Dit afwijkingsdossier bestaat uit verschillende delen:

- om te vormen terreinen – ‘omvormingsprogramma’ – dus terreinen die heraangelegd worden en waar u in afwachting van die heraanleg na 1 januari 2015 nog pesticiden wenst te gebruiken;
- uitgebreide onderbouwing van de onevenredig hoge kost op basis van oppervlakten van pesticidenvrij en niet-pesticidenvrij beheerde terreinen, en het budget.

Aan te leveren documenten:

- het formulier met de contactgegevens, de verantwoording van de aanvraag en de handtekening;
- het Excel-document met de om te vormen terreinen en de nodige informatie om de onevenredig hoge kost te onderbouwen;
- kaarten.

3.3.1 Voorbereiding

Overleg met de verschillende diensten

Het afwijkingsdossier moet alle terreinen op het grondgebied van de aanvrager bevatten waar de aanvrager na 1 januari 2015 nog pesticiden wenst te gebruiken. Het gaat hier uitsluitend om terreinen waarvoor een pesticidenverbod geldt.

Overleg tussen de verschillende diensten is noodzakelijk. Voor gemeenten en provincies zijn dit bijvoorbeeld de milieudienst, groendienst, sportdienst en technische dienst. Voor de andere beheerders zijn dit de milieucoördinatoren, de preventieadviseurs, de technische diensten en de diensten die zorgen voor het onderhoud.

Documenten

- derde actieprogramma uit het pesticidenreductiebesluit van 2008;
- het overzicht van de heraanleg van bestaande terreinen dus waar de pesticidentoets toegepast werd;
- budgettering voor 2014 en de volgende jaren. De lokale besturen werken met een beleids- en beheerscyclus met daarin de geplande investeringen voor de volgende 6 jaar. Indien geen meerjarenprogramma aanwezig is, werkt u met het investeringsprogramma van het volgende jaar;
- het sjabloon dat te vinden is op <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod> in Excel-formaat.

Meer uitleg

Derde actieprogramma

Dit programma bevat een opdeling van de terreinen van de openbare diensten in drie locatietypes :

- *Locatietype 1: de gebieden die zijn aangeduid als proefproject (minstens 20 % van het areaal);*
- *Locatietype 2: de gebieden die goed lijken op de locatietypes 1 en bijgevolg ook pesticidenvrij beheerd kunnen worden;*
- *Locatietype 3: de locaties die nog niet op een efficiënte manier pesticidenvrij te beheren zijn. Die locaties moeten eerst omgevormd worden.*

Locatietype 1 en 2 worden pesticidenvrij beheerd (zo bepaald in het pesticidenreductiebesluit) en kunnen dus geen deel uitmaken van het ‘Omvormingsprogramma’.

Excel-sjabloon

Het sjabloon waarin u de nodige informatie aanlevert, is een Excel-document dat uit verschillende werkbladen bestaat.

Het werkblad 'Om te vormen terreinen' bevat die terreinen waarop u nog pesticiden wenst te gebruiken en waarvan een omvorming – dus een heraanleg – gepland is.

De uitgebreide onderbouwing is verdeeld over de werkbladen A tot en met F.

Het werkblad G bevat enkele sommaties. Daar hoeft u niets op in te vullen.

3.3.2 Selectie van de 'om te vormen terreinen'

Maak een lijst, inclusief de oppervlakte van de terreinen die in 2014 voor het reguliere onderhoud nog met pesticiden behandeld worden.

Overleg met collega's van verschillende diensten over de opdeling in twee groepen.

- 1) terreinen die u gaat omvormen – dus terreinen die heraangelegd worden in functie van een efficiënt pesticidenvrij beheer;
- 2) terreinen die u niet gaat omvormen.

OPGELET

Terreinen die nu alternatief beheerd worden en terreinen die heraangelegd zijn tussen 2009 en 2014 komen niet in aanmerking (zie verder).

3.3.2.1 Om te vormen terreinen

Voor al deze terreinen hebt u per locatie nodig:

- een duidelijke omschrijving;
- de oppervlakte;
- de kenmerken van het terrein (zie verder)
 - o groenzone, verharding of beide
 - o publiek toegankelijk of niet
 - o pesticiden nodig om esthetische of functionele redenen;
- een inschatting of raming van het budget nodig voor deze omvorming;
- een inschatting of raming van het budget van deze specifieke omvorming nodig voor het efficiënt pesticidenvrij beheer;
- een timing van de heraanleg van het terrein.

Belangrijk is de opdeling tussen esthetisch en functioneel.

Functioneel betekent geschikt voor een bepaalde functie. In deze context betekent dit dat de functie van het terrein in het gedrang komt als er niet bestreden wordt.

Esthetisch verwijst naar een bepaald kwaliteitsbeeld dat u wilt bereiken. In deze context betekent dit dat het kwaliteitsbeeld van het terrein in het gedrang komt als er niet bestreden wordt.

Bij het budget levert u twee bedragen aan. De raming van de totale heraanleg, komt in kolom G. Een deel van dit budget wordt besteed aan de extra maatregelen die u neemt voor het pesticidenvrij beheer. Bijvoorbeeld een duurdere steen, zoals waterdoorlaatbare klinkers of een duurdere voegvulling. Deze extra kosten voor een efficiënt pesticidenvrij beheer, vermeldt u in kolom H. Indien u geen extra kosten hebt voor dit efficiënt pesticidenvrij beheer dan vult u hier 0 euro in.

Rangschik de locaties volgens de timing van uitvoering. Dus eerst de locatie die eerst aangepakt wordt, enz.

Nummer de locaties, startend met O1. De O staat voor 'om te vormen'.

In het werkblad 'Om te vormen terreinen', vult u de bovenstaande gegevens in.

Gebruik volgende afkortingen voor de kenmerken van het terrein.

Kenmerk	Afkorting	Opmerking
Groenzone	G	De aanduiding van het terreintype hebt u nodig om uw gegevens goed bij te houden en te rapporteren
Verharding	V	
Groenzone en verharding	B	
Publiek toegankelijk	P	
Niet-publiek toegankelijk	NP	
Esthetisch	E	
Functioneel	F	

OPGELET

Een afwijking voor drie jaar is enkel mogelijk als u een timing opgeeft om deze locaties om te vormen. Voor de lokale besturen biedt het meerjarenplan (de beleids- en beheerscyclus) een goede houvast voor deze timing.

3.3.2.2 Terreinen die niet omgevormd worden

Voor deze terreinen maakt u de keuze om de terreinen niet opnieuw aan te leggen. Ook hier zijn er weer twee mogelijkheden

Alternatief beheerd

De eerste mogelijkheid is dat het terrein vanaf 1 januari 2015 alternatief beheerd wordt. Goede communicatie en sensibilisatie zijn hierbij noodzakelijk. Deze terreinen neemt u op in werkblad C (zie verder).

Chemisch beheerd

Voor een zeer beperkt aantal terreinen leidt het omvormen / heraanleggen van het terrein niet tot een kostenefficiënt pesticidenvrij terreinbeheer. Een afwijking van het verbod voor deze terreinen kan niet via een omvormingsprogramma verkregen worden. Deze terreinen neemt u op in werkblad D (zie verder).

OPGELET

Deze terreinen kunnen dus geen deel uitmaken van het 'omvormingsprogramma'. De oppervlakte van deze terreinen is wel nodig om de totale oppervlakte die met pesticiden beheerd wordt, te berekenen en is nodig voor de onderbouwing van het dossier. Om af te wijken van het verbod voor deze niet om te vormen terreinen dient u een afwijkingsaanvraag in via Procedure 5 - Specifiek probleemterrein.

3.3.3 Uitgebreide onderbouwing van de onevenredig hoge kost

Werkblad A bevat minstens de totale oppervlakte van alle locaties type 1 (locaties met een nulgebruik vanaf 1 januari 2004) én de totale oppervlakte van alle locaties type 2 (locaties met een nulgebruik vanaf 1 juli 2009). Een opsomming van de terreinen met de afzonderlijke oppervlakte is een meerwaarde voor de onderbouwing van het dossier maar is niet vereist.

Werkblad B bevat alle locaties die in de periode 2009 tot en met 2014 omgevormd zijn en dus getest werden met de pesticidentoets.

Som deze locaties op.

Vermeld steeds van elke omvorming, dus van elke heraanleg

- de oppervlakte;
- het budget (grootteorde);
- het jaartal waarin het project afgerond werd.

Gebruik voor elke locatie een nieuwe lijn. Indien u deze gegevens niet per locatie kunt aanleveren, geeft u dit voor elk jaar.

Deze locaties worden sinds de (her-)aanleg pesticidenvrij beheerd.

Werkblad C bevat die locaties waar een omvorming een meerwaarde heeft naar pesticidenvrij beheer maar waar u beslist om geen pesticiden meer te gebruiken voor het onderhoud (zie 3.3.2.2. *Alternatief*).

Een totale oppervlakte van deze locaties is voldoende. Het is een meerwaarde als de locaties opgesomd worden maar niet vereist.

Werkblad D bevat die locaties waar u af en toe pesticiden wenst te gebruiken (zie 3.3.2.2. *Chemisch*). Een afwijking van het pesticidengebruik voor deze terreinen kan niet via een omvormingsprogramma, maar via Procedure 5 - Specifiek probleemterrein.

Som de locaties op. Neem per locatie een andere lijn.

Per locatie vult u in:

- een duidelijke omschrijving
- de oppervlakte
- het kenmerk van het terrein (zie verder).

Nummer deze locaties. Start met D1.

Deze nummering hebt u nodig om deze locaties aan te duiden op kaart.

Gebruik volgende afkortingen voor de kenmerken van het terrein.

Kenmerk	Afkorting	Opmerking
Groenzone	G	De aanduiding van het terreintype hebt u nodig om uw gegevens goed bij te houden en te rapporteren
Verharding	V	
Groenzone en verharding	B	
Publiek toegankelijk	P	
Niet-publiek toegankelijk	NP	
Esthetisch	E	
Functioneel	F	

Werkblad E verzamelt de informatie over hoe de terreinen alternatief onderhouden worden en wie dit onderhoud uitvoert.

Van het alternatieve beheer staan verschillende methoden opgesomd. U kruist aan welke methoden van toepassing zijn.

Doet u zelf het onderhoud van de terreinen met een eigen machinepark en eigen personeel of besteedt u het onderhoud uit? Ook hier kruist u welk van beide of beiden aan.

Werkblad F verzamelt de nodige budgettering. Die zijn noodzakelijk om de 'onevenredig hoge kosten' te onderbouwen.

Voor de investeringen vult u het budget in per jaar, startend met 2014.

Het grijs ingevulde vakje geeft de berekening, als u in het werkblad B de kosten inbracht.

Voor de andere werkbladen is er geen automatische berekening opgenomen.

In dit werkblad noteert u de budgettering die per jaar voorzien worden.

Dezelfde vraag wordt gesteld voor het budget voor het onderhoud van groen en voor het onderhoud van de wegen.

Belangrijk zijn de volgende vakken:

- Budget voor het onderhoud zonder pesticiden;
- Budget voor het onderhoud met pesticiden.

Die vakken moeten ingevuld zijn.

De grijze vakken berekenen de verhoudingen en vult u niet in.

Werkblad G bevat de sommaties van de oppervlaktes van de verschillende locatietypes.

U moet hier geen gegevens invullen. De sommaties hebt u nodig voor de samenvatting van de aanvraag.

Dit blad G bevat wel twee berekening die u helpen om de 'kwaliteit' van uw dossier te checken:

- de som van het locatietype 1 moet minstens 20% van de totale oppervlakte zijn;
- de som van alle oppervlaktes die u ingeeft, moet bij benadering overeenkomen met de totale oppervlakte die u beheert.

3.3.4 Bijhorende kaart

Maak een kaart en duid de terreinen aan, (vergezeld van hun volgnummer dat is terug te vinden in het Excel document), opgenomen in:

- het werkblad 'Om te vormen' – blauwe inkleuring – nummering O1, O2, ...;
- het werkblad D – rode inkleuring – nummering D1, D2, ...

De kaart moet minstens een schaal hebben van 1/2.000.

Het nodige kaartmateriaal wordt aangeleverd in pdf-formaat.

Deze kaart maakt het voor de evaluator mogelijk om te controleren of er geen terrein in het 'omvormingsprogramma' opgenomen is dat gelegen is in een beschermd gebied, langs een waterloop, ...

3.3.5 Vul het formulier in via Sjabloon voor procedure 4 -

Omvormingsprogramma

Dit formulier bevat de noodzakelijke administratieve gegevens, de samenvatting van de aanvraag en de handtekening van de bevoegde verantwoordelijke.

Dit aanvraagformulier vindt u via het sjabloon via <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod>.

3.4 Procedure 5 - Specifiek probleemterrein

Voor locaties waarvan het alternatieve beheer onevenredig hoge kosten met zich meebrengt, kan deze tweede mogelijkheid gebruikt worden om een afwijkingsdossier in te dienen.

Hieronder horen twee soorten terreinen thuis:

1. terreinen waar een probleemsituatie zich voordoet, waar de alternatieve bestrijding onevenredig hoge kosten met zich meebrengt en waar slechts éénmalig pesticiden nodig zijn om het terrein daarna op een efficiënte manier pesticidenvrij te beheren;
2. terreinen die niet om te vormen zijn zonder onevenredig hoge kosten.

Voor de locaties die niet om te vormen zijn zonder onevenredig hoge kosten moet duidelijk aangetoond worden dat de kostenbaten zeer negatief uitvallen bij een alternatief beheer.

De procedure is gelijklopend als die van Procedure 3 - Probleemsoort of veiligheidsprobleem.

Een betere onderbouwing van de kosten en de onevenredigheid ervan is wel noodzakelijk. Hiertoe zijn kostenramingen en budgetteringen nodig.

Bijkomend dient u een kaart in waarop ingetekend is waar het specifieke probleemterrein zich bevindt. De kaart moet op schaal 1/.2000ste opgemaakt worden.

Verloop van de afwijkingsaanvraag - Procedure 5

Stap 1. In overleg met de verschillende diensten en experts maakt u het dossier op.

Deze afwijkingsaanvraag moet bekrachtigd worden door de bevoegde verantwoordelijke of officiële vertegenwoordiger. Voorbeelden zijn voor de gemeente: het College van Burgemeester en Schepenen; voor een agentschap: de Administrateur generaal

Stap 2. U kunt op elk moment een dossier indienen.

Stuur een mail met "Afwijking P5 - Probleemterrein - 'naam aanvrager'" als onderwerp naar pesticidenreductie@vmm.be met het afwijkingsdossier als bijlage.

De afwijkingsaanvraag bevat volgende gegevens uit:

1. waarom het gebruik van pesticiden nodig is;
2. waarom er geen niet-chemische bestrijdingsmethodes kunnen worden gebruikt (uitgebreid);
3. welk product zal worden gebruikt met het erkenningsnummer of toelatingsnummer, de dosis en de omvang van het gebruik in tijd en ruimte;
4. de gebruikswijze, met inbegrip van het maximumgebruik;
5. de handtekening van de bevoegde verantwoordelijke.

Die vult u in, in het formulier dat te vinden is op de website via <http://www.zonderisgezonder.be/pesticiden-gebruiken/afwijking-van-verbod>.

Scan het ingevulde document in en stuur dit document door als PDF.

Voeg toe

1. foto's die de problematiek schetsen
2. kaart op schaal 1/2000ste met de inkleuring van het terrein.

Stap 3. De VMM behandelt uw dossier. In deze periode kan de dossierbehandelaar u contacteren voor verduidelijking, het aanleveren van bijkomende info of een overleg.

De gevraagde bijkomende info stuurt u via mail naar pesticidenreductie@vmm.be met als onderwerp: "Afwijking P5 - Probleemterrein - 'naam aanvrager' - bijkomende info". Duidelijke verwijzing naar het dossier is noodzakelijk om dit administratief te kunnen opvolgen.

Stap 4. U wacht vooraleer u chemisch gaat bestrijden totdat u een uitspraak hebt ontvangen van de VMM.

U krijgt een afwijkingsnummer toegekend.

U houdt rekening met de randvoorwaarden.

Stap 5. U houdt de gebruikte hoeveelheden bij gedurende de volgende 5 jaar.

Extra voor de Vlaamse overheidsinstellingen en lokale besturen:

Rapporteer vóór 1 april van het volgende jaar via de online inventaris. In de online inventaris wordt per locatie gerapporteerd. Noteer het afwijkingsnummer.

4 Beslisboom

Beslisboom (versie - 24/02/2014)

Afwijken van verbod gebruik pesticiden

Onderzoek het probleem en houd rekening met

- de principes (1) voorkomen, (2) alternatieven (3) pas in laatste instantie chemische middelen;
- Kosten.

U heeft een probleem situatie op een terrein waarop een pesticidenverbod* geldt.

Is het probleem op te lossen via preventie en alternatieve bestrijdingsmethoden én zonder onevenredig hoge kost.

JA

Geen afwijking van het verbod mogelijk

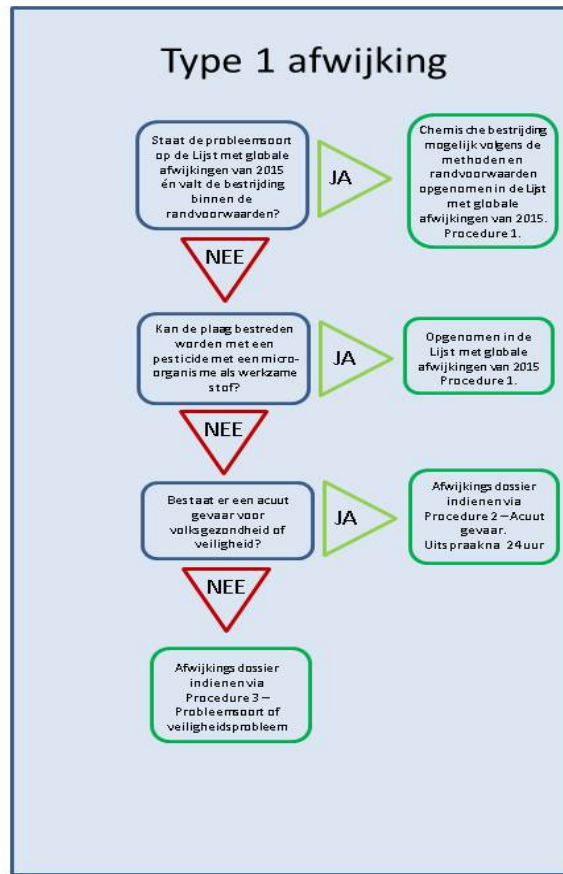
* Een pesticidenverbod geldt voor specifieke terreintypes. Welke bepaling geldt voor welk terrein vindt u terug op <https://www.zdendeisgezond.be/archief/wetgeving>

Meer info pesticidenreductie@vmm.be

NEE

Geeft het probleem aanleiding tot één van onderstaande situaties:
 a) een plaag die een gevaar inhoudt voor de mens inzake volksgezondheid of hygiëne;
 b) een plaag die een gevaar inhoudt voor het milieu, de biodiversiteit of het vee;
 c) een situatie die een ernstige bedreiging vormt of kan vormen voor de veiligheid van de mens?

JA

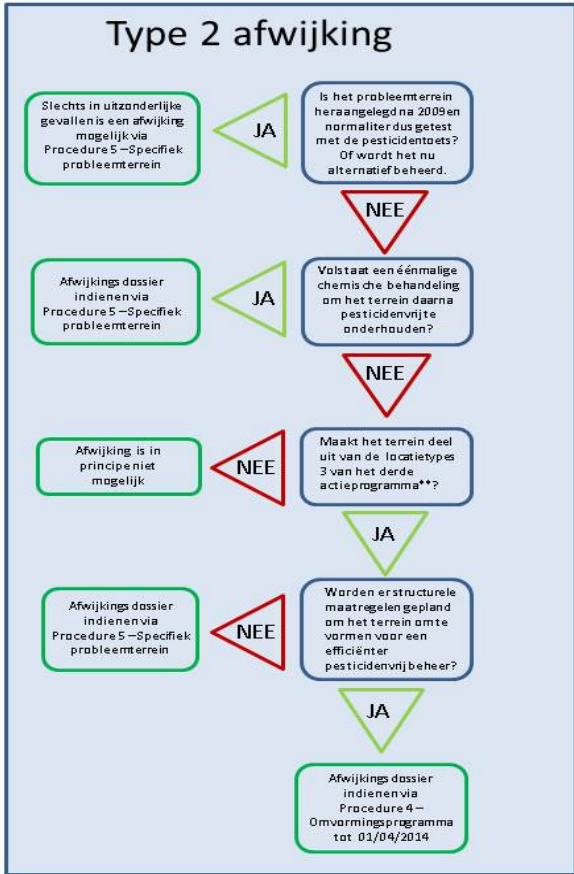
NEE

Is het terrein gelegen in een drinkwaterbeschermingszone of in een afgebakende overzezone?

JA

Geen afwijking van het verbod mogelijk

NEE

** Het derde actieprogramma geldt vanaf 1 juli 2009 tot en met 31 januari 2014. Dit programma bevat een opdeling van de terreinen van de openbare diers ten opgevoerd in drie locatietypes.
 Locatietype 1: zijn die gebieden aangeduid als proefproject (minstens 20% van het areaal);
 Locatietype 2: zijn die gebieden die goed lijken op de locatietypes 1 en bijgevoerd ook pesticidenvrij beheerd kunnen worden;
 Locatietype 3: zijn die locaties die nog niet op een efficiënte manier pesticidenvrij te beheren zijn, die locaties moeten eerst omgevormd worden.

5 Bijlagen

5.1 Lijst met globale afwijkingen voor het jaar 2015 inclusief randvoorwaarden en methoden

Afwijkingsnummer GL2015-01	Bruine rat - <i>Rattus norvegicus</i>
<p><u>Product</u> Rodenticides met als werkzame stof bromadiolone of difenacoum in 0,005%, die afgeschermd uitgelegd zijn in bakken of buizen zijn toegelaten voor het bestrijden van de bruine rat buiten, in open terrein, langs waterlopen en wegen.</p> <p><u>Voorwaarden / omstandigheden / beperkingen</u> Afgeschermd uitgelegd in bakken of buizen.</p> <p><u>Alternatieve methoden</u> Preventief kunnen voedselvoorraden (compost, voederbakken,...) en de toegang tot gebouwen, leidingen en infrastructuur beter worden afgeschermd. Vallen en klemmen bestaan in vele soorten. Bevuil de klem niet met mensengeur. Draag handschoenen.</p> <p><u>Verantwoording</u> Naast de materiële knaag-, vraat- en graafschade die ratten kunnen aanbrengen, zijn ze ook drager van pathogenen (zoals <i>Salmonella</i> spp., <i>Toxoplasma gondii</i> en allerlei bacteriën, parasieten en virussen) die overgedragen kunnen worden naar vee, huisdieren en mensen. Vooral de bruine rat is een grote verspreider van ziekten, omdat ze opdaagt in landbouwgebieden, industrieterreinen en in gebouwen en daardoor de leefomgeving betreedt van vee, bevolking en huisdieren. De graafschade, vooral aan dijken, vormt een bedreiging voor de veiligheid van de mens.</p> <p>De bruine rat moet bestreden worden volgens de wet van 2 april 1971 betreffende de bestrijding van voor planten en plantaardige producten schadelijke organismen (en zijn koninklijke besluiten).</p> <p>De niet-chemische bestrijdingsmethoden zijn niet altijd afdoende om een rattenplaag te bestrijden of te verhinderen.</p>	
Afwijkingsnummer GL2015-02	Nesten van kolonievormende wespen - <i>Vespidae</i>
<p><u>Product</u> Biocide met een toelating voor het bestrijden van wespen.</p> <p><u>Voorwaarden / omstandigheden / beperkingen</u> Enkel op plaatsen waar er een gevaar is voor mensen zoals op speelterreinen, aan gebouwen, ... Wespen keren terug naar hun nest als het donker is. Het verwijderen van het nest gebeurt dan ook best 's avonds als het donker is.</p> <p><u>Aan te raden</u> Niet te verwarren met hommels en bijen, die een beschermde status genieten.</p>	

<p><u>Alternatieve methode</u> Hoe vroeger op het seizoen, hoe eenvoudiger het is om de volledige wespenkolonie te vangen. Als de koningin vanaf begin april opgemerkt wordt, vang dan direct de koningin en haar nest.</p> <p>Op kleine schaal is het mogelijk om wespenvallen te gebruiken. Dit zijn fuiksystemen waar wespen wel in maar niet meer uitgeraken. De lokstof is best zoet en waterig om aantrek en verdrinking van de wespen in de hand te werken. Zoete vloeistoffen met een beperkte hoeveelheid alcohol voldoen hier het best.</p> <p>Mechanisch kan de wespenkolonie bestreden worden, door de kolonie te vangen in een jutezak en die te verbranden. Laat dit over aan de specialist.</p> <p><u>Verantwoording</u> Bepaalde kolonievormende wespen kunnen agressief zijn. Vooral in de nabijheid van kinderen kan dit een gevaar betekenen. De alternatieve methoden voor het verwijderen van wespen zijn niet zonder gevaar voor diegene die het wespennest verwijdert.</p>	
<p>Afwijkingsnummer GL2015-03</p>	<p>Amerikaanse vogelkers – <i>Prunus serotina</i></p>
<p><u>Product</u> Herbicide met als werkzame stof glyfosaat.</p> <p><u>Voorwaarden / omstandigheden / beperkingen</u> (1) Bij goedgekeurd bosbeheerplan en goedgekeurd beheerplan voor natuurreserveaat; (2) indien een zinvolle strategie wordt toegepast (bijvoorbeeld bestrijding gebeurt over voldoende grote oppervlakte en zal voldoende lange tijd worden opgevolgd); (3) gebruik van herbicide is per perceel in de tijd beperkt tot 2 opeenvolgende behandelingen; (4) niet als het regent, niet op drassige plaatsen en niet binnen een zone van 1 meter langs het water; (5) er wordt vooral gebruik gemaakt van stobbebehandeling of ringen met behandeling van het wondvlak. Bladbehandeling wordt beperkt en enkel pleksgewijs toegepast.</p> <p><u>Verantwoording</u> De boswetgeving laat het gebruik van glyfosaat voor het terugdringen van Amerikaanse vogelkers toe.</p>	
<p>Afwijkingsnummer GL2015-04</p>	<p>Reuzenberenklauw - <i>Heracleum mantegazzianum</i></p>
<p><u>Product</u> Herbicide op basis van glyfosaat toegelaten voor bestrijding van berenklauw, enkel via gecoördineerde aanpak en in combinatie met alternatieve methoden.</p> <p><u>Voorwaarden / omstandigheden / beperkingen</u> Niet in de buurt van water. Op plaatsen met gevaar voor volksgezondheid en arbeidsveiligheid zoals langs voet- en fietspaden, speelterreinen. Enkel op planten die opschieten in de lente of na het maaien van volwassen planten. Enkel via gecoördineerde aanpak en in combinatie met alternatieve methoden.</p>	

Aan te raden

Niet te verwarren met de kleinere inheemse berenklaauw *H. sphondylium*.

Dragen van beschermende synthetische kledij.

Huid die met sap in contact is gekomen goed afspoelen en beschermen voor licht.

Alternatieve methode

Vóór er een probleem ontstaat, moet elke reuzenberenklaauw die wordt opgemerkt vernietigd en in kaart gebracht worden. Dit laatste om in de volgende jaren controle op hun aanwezigheid te kunnen uitvoeren.

Individuele planten kunnen worden bestreden door de penwortel door te snijden. Ook herhaald afmaaien (2 tot 3 keer per jaar) heeft resultaat en is beter geschikt voor grotere aantallen.

Een maaicyclus van enkele jaren die telkens voor de bloeitijd ingrijpt verhindert aanvullen van de zaadbank. Na 5 jaar is die uitgeput.

De ondiepe zaadbank (5 centimeter) afgraven is een andere optie na het maaien van de aanwezige planten.

Verantwoording

Reuzenberenklaauw is een invasieve exoot die een risico inhoudt voor de gezondheid door sapafscheiding die furanocumarines bevat. Deze chemicaliën zorgen onder invloed van zonlicht voor brandwonden op de huid.

**Afwijkingsnummer
GL2015-05**

Japanse/Sachalinse duizendknoop - *Fallopia japonica*, *F. sachalinensis*

Product

Herbicide toegelaten voor de bestrijding van de Japanse duizendknoop, enkel via gecoördineerde aanpak en in combinatie met alternatieve methoden

Voorwaarden / omstandigheden / beperkingen

Niet in de buurt van water.

Enkel via gecoördineerde aanpak en in combinatie met alternatieve methoden.

Enkel bij planten met een lengte van ongeveer 1 meter. In dat stadium is de behandeling met glyfosaat het meest effectief.

Aan te raden

Maaiafval – niet met gewoon groenafval – afvoeren naar gespecialiseerd composteeringsbedrijf of opslaan in lichtvrije verpakking. Dit om verspreiding van de soort te voorkomen.

Alternatieve methode

Na een winterse maaibeurt waarbij de oude houtachtige stengels worden verwijderd kan aansluitend een lichtdichte folie (bv. stevige zwarte landbouwplastic of terramdoek) aangebracht worden over de groeiplek. Hierdoor krijgt de plant geen licht en sterft ze uiteindelijk af. Het doek wordt indien mogelijk verstevigd door het opwerpen van zand. Het is aan te raden de bedekking zo lang mogelijk (drie tot vijf groeiseizoenen) te laten liggen. Herhaal als na de behandeling nieuwe scheuten verschijnen.

Het uittrekken van volgroeide planten is haalbaar bij lage dichtheden, wanneer de soort nog geen groot areaal heeft ingenomen. De wortelstokken worden best mee uitgegraven.

Maaaien geeft een goed resultaat als dit enkele jaren aan een frequentie van vier keer per jaar uitgevoerd wordt. De wortelstokken geraken op deze manier uitgeput.

Verantwoording

Deze niet-inheemse soorten van de duizendknoop kennen een enorme uitbreiding doorheen Europa. Op plekken waar ze voorkomen wordt de overige vegetatie weggeconcurrerd. Dit resulteert in een bedreiging voor de biodiversiteit. De groeikracht van de plant kan schade

<p>veroorzaken aan wegen en kunstwerken. Het grootste probleem voor alternatieve bestrijding is het ondergrondse deel van de plant. Ondergrondse stengels zijn moeilijk te verwijderen en als ze niet verwijderd worden, vormt zich een nieuwe plant. De soort volledig bestrijden met alternatieve methoden is duur wegens het intensieve beheer.</p>	
<p style="text-align: center;"> </p>	
<p>Afwijkingsnummer GL2015-06</p>	<p>Bestrijding met een pesticide met als werkzame stof een micro-organisme</p>
<p><u>Verantwoording</u> Er zijn organismen bekend die een doelwitorganisme schaden. Voor zover gekend vormen die geen bedreiging voor milieu noch voor volksgezondheid. Zo zijn bepaalde micro-organismen de werkzame stof in bepaalde gewasbeschermingsmiddelen of in biociden. Die pesticiden kunnen gezien worden als een vorm van 'biologische bestrijding'. Deze 'biologische bestrijding' was één van de alternatieve bestrijdingsmethoden in het pesticidenreductiedecreet. Ook aaltjes worden ingezet voor de bestrijding van bepaalde plagen. Deze producten zijn geen gewasbeschermingsmiddelen.</p>	

5.2 Wetgeving samengevat

Decreet Duurzaam gebruik pesticiden van 8 februari 2013

Het decreet van 8 februari 2013 houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest (BS 22 februari 2013) is een voortzetting en uitbreiding van het pesticidenreductiedecreet en het bijhorende besluit. De focus wordt verruimd van milieu en drinkwater naar rechtstreeks contact met kwetsbare groepen.

Het decreet duurzaam gebruik pesticiden (DGP) beperkt zich tot toepassingen van pesticiden in open lucht.

Pesticiden omvatten de gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

De doelstelling van het decreet is de menselijke gezondheid en het leefmilieu beschermen tegen de risico's die met het gebruik van pesticiden kunnen samenhangen. Dit gebeurt door

1. het gebruik van pesticiden te voorkomen;
2. alternatieve bestrijdingswijzen toe te passen;
3. pas in allerlaatste instantie chemische middelen in te zetten met het minste risico voor mens en milieu.

Op bepaalde terreinen kan een verbod of gebruiksbepalingen worden opgelegd.

Afwijken van het verbod kan in specifieke omstandigheden. Afwijkingsmogelijkheden zijn opgedeeld in twee luiken:

1. er is geen afdoende niet-chemische methode voorhanden bij:
 - plagen die gevaar inhouden voor de volksgezondheid of hygiëne;
 - plagen die gevaar inhouden voor het milieu en de biodiversiteit of het vee;
 - situaties die een bedreiging vormen of kunnen vormen voor de veiligheid van de mens;
2. een pesticidenvrij beheer brengt onevenredig hoge kosten met zich mee.

Het decreet stelt ook dat er indicatoren opgesteld moeten worden om

1. trends te signaleren;
2. prioritaire punten aan te wijzen die extra aandacht verdienen.

De handhaving van het decreet en zijn besluiten loopt via het handhavingsdecreet.

Besluit Duurzaam gebruik pesticiden van 15 maart 2013

Het besluit van 15 maart 2013 houdende nadere regels inzake duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten en de opmaak van het Vlaams Actieplan Duurzaam pesticidengebruik (BS 18 april 2013) legt de regels vast voor het pesticidengebruik voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten.

Dit besluit beperkt of verbiedt het gebruik van pesticiden voor het beheer van terreinen.

Er geldt vanaf 1 januari 2015 een pesticidenverbod op:

- alle terreinen gebruikt voor een openbare dienst of horend bij gebouwen van een openbare dienst;
- alle terreinen op minder dan 6 meter van het talud van oppervlaktewater;
- alle bermen langs wegen en spoorwegen;
- alle onderdelen van de openbare weg, wegranden en trottoirs, parkeerterreinen en pleinen.

De definitie van openbare dienst is een dienst, uitgevoerd door een rechtspersoon, in het kader van een taak van algemeen belang.

Van dit verbod kan afgeweken worden onder specifieke voorwaarden vastgelegd in het decreet duurzaam gebruik van pesticiden.

De procedures die moeten gevolgd worden zijn opgenomen in het besluit en in specifieke richtlijnen.

Een minimumverbruik geldt voor alle terreinen hieronder opgesomd die niet horen tot/gebruikt worden voor een openbare dienst

- verharde terreinen groter dan 200 m²;
- parken, plantsoenen, tuinen, pleinen en begraafplaatsen;
- sportdomeinen, recreatiedomeinen, en dieren- en pretparken.

Het rapporteren van het pesticidengebruik is beperkt tot de Vlaamse overheid en de lokale overheden en dit enkel bij het gebruik van pesticiden gekoppeld aan een afwijkingaanvraag. Zonder afwijkingaanvraag kunnen geen pesticiden worden gebruikt.

De andere terreinbeheerders houden de gegevens tot vijf jaar bij. De VMM heeft inzagerecht.

HOOFDSTUK 4. — Rapporteren

Art. 8. § 1. *Het Vlaamse Gewest, de Vlaamse Gemeenschap en alle diensten en agentschappen die er van afhangen, de provinciale overheden, de gemeenten, de autonome gemeentebesturen en de polders en wateringen rapporteren jaarlijks vóór 1 april van het daaropvolgende jaar de volgende gegevens over de gebruikte pesticiden aan de Vlaamse Milieumaatschappij: de omschrijving van de plaats van het gebruik, de productnaam, het erkenningsnummer of toelatingsnummer, de hoeveelheid en het nummer van de afwijking die ze ontvangen hebben van de Vlaamse Milieumaatschappij.*

De Vlaamse Milieumaatschappij kan de inhoud en de wijze waarop gerapporteerd wordt, verder regelen.

§ 2. *De andere beheerders van de terreinen, vermeld in artikel 3, eerste lid, houden de gegevens over pesticidengebruik jaarlijks bij voor een periode van vijf jaar. Die gegevens omvatten: de plaats van het gebruik, de productnaam, het erkenningsnummer of toelatingsnummer en de hoeveelheid die gebruikt is in dat jaar.*

De Vlaamse Milieumaatschappij heeft inzagerecht.

Wijzigingsbesluit bescherming grondwaterwingsgebieden van 15 maart 2013

Het besluit van 15 maart 2013 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 1985 houdende de reglementering van de handelingen binnen waterwingsgebieden en de beschermingszones en het besluit van 27 maart 1985 houdende de reglementering van de handelingen die het grondwater kunnen verontreinigen, wat pesticidengebruik betreft (BS 5 april 2013) legt specifieke regels vast voor het pesticidengebruik in waterwingsgebieden.

In de beschermingszones type II en III is het verboden om pesticiden te gebruiken voor alle gebruikers.

Van dit verbod kan afgeweken worden in specifieke omstandigheden:

- voor openbare diensten en commerciële bedrijven met uitzondering van land- en tuinbouwbedrijven via de procedures van het besluit duurzaam gebruik pesticiden en enkel voor probleemsoorten;
- voor de land- en tuinbouwactiviteiten door te werken volgens de code van goede praktijk gewasbeschermingsmiddelen;
- voor de particulier door de pesticiden te gebruiken volgens de gebruiksvoorschriften.

Andere wetgeving waarin het gebruik van pesticiden wordt gereguleerd

1. Decreet integraal waterbeleid

- Het gebruik van pesticiden op en naast de oeverzone wordt geregeld in artikel 10 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid.

2. Grondwaterdecreet en de bijhorende uitvoeringsbesluiten

- De bescherming van grondwater tegen de verontreiniging met pesticiden geregeld in het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake grondwaterbeheer in de artikelen 3, §1 en 9;
- relevante uitvoeringsbesluiten: besluit van 27 maart 1985 houdende reglementering van de handelingen binnen de waterwingsgebieden en de beschermingszones en het besluit van 27 maart 1985 houdende reglementering van de handelingen die het grondwater kunnen

verontreinigen (zie wijzigingsbesluit bescherming grondwaterwingebieden van 15 maart 2013).

3. Natuurdecreet en de uitvoeringsbesluiten

- De bescherming van de natuur en het natuurlijk milieu tegen de verontreiniging met pesticiden geregeld in het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu in de artikelen 7 en 8, 13, 14, 25, §3, 35, §2, 36 ter, §§1-2, 49, 51, §1;
- de uitvoeringsbesluiten.

4. Bosdecreet en de uitvoeringsbesluiten

- De bescherming van de bossen en hun natuurlijk milieu tegen de verontreiniging met pesticiden geregeld in het Bosdecreet van 13 juni 1990 in de artikelen 20, 21, 29 en 30;
- de uitvoeringsbesluiten.

Meer informatie over welke wetgeving geldt voor welke terreintypes is te vinden via www.vmm.be/zonderisgezonder/wetgeving.

Koninklijk Besluit duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen van 19 maart 2013

Deze federale wet behandelt o.a.:

- hoe gewasbeschermingsmiddelen moeten gehanteerd, opgeslagen, behandeld en verpakt worden;
- de distributie, de voorlichting en het professioneel gebruik van producten;
- de voorwaarden voor de aanvraag, toekenning en vernieuwing van een fytolicensie;
- de bepalingen over de maatregelen die genomen moeten worden om werknemers te beschermen.

Fytolicensie

Als u een professioneel gewasbeschermingsproduct wilt (laten) gebruiken, moet de persoon die de producten gebruikt een fytolicensie bezitten.

U kunt het onderhoud of de plaagbestrijding ook uitbesteden.

Houd wel rekening met de termijn waarin u wilt bestrijden. Aanbestedingsprocedures nemen meer tijd in beslag. Amateurproducten kunt u wel zonder fytolicensie kopen en gebruiken.

Meer info op www.fytolicensie.be